

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

Q. 1. An & quando quis tenetur testificare?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

admittitur. 3. Minor 20. annis in criminalibus, in civilibus autem impubes. 4. Inimicus. 5. Consanguinei, & domestici Actoris, exceptis quibusdam casibus apud Lessium. 6. Infames. 7. Perjuri. 8. Socii criminis. 9. Persona vilis & inops, de qua suspicio est facile posse corrumpi, secus si honesta sit. 10. Delirus & semi-fatuus. Ex quibus tamen ii, qui solo jure positivo sunt ad testificandum inhabiles, possunt admitti in criminibus exceptis, ut hæresi, crimine læsæ majestatis, falsæ monetæ, maleficio, furto famoso, &c. Item quando delictum est commissum eo tempore & in eo loco, ubi copia testium haberi nequit, ut in campo, sylva, cubiculo, nocturno tempore.

Q. I. An & quando quis tenetur testificari?

Resp. I. Ex communi, est obligatio sub mortali I. Cum hoc necessarium est ad averendum grave malum impendens spirituale vel temporale, publicum, vel privatum innocentis, licet id non requiratur à judice: nam tunc tenemur denunciare, ut dixi, & charitas graviter obligat ad proximum ab injusto damno liberandum, & ad damnum injustum proximi impediendum. Ita S. Thom. 2. 2. q. 70. a. 1. addens: Si ejus testimonium non requiratur, tenetur facere quod in se est, ut veritatem denuntiet alicui, qui ad hoc possit prodesse. Dicitur enim in Ps. 81. Eripite pauperem & egenum de manu pec-

peccatoris libertate: *§* Prov. 24. Erue eos qui ducuntur ad mortem Super his verò quæ pertinent ad condemnationem alicujus, non tenetur aliquis ferre testimonium, nisi cum à Superiore compellitur secundùm ordinem juris. Quia si circa hoc veritas occultetur, nulli ex hoc speciale damnum nascitur; vel si immineat periculum accusatori, non est curandum; quia ipse in hoc periculum spontè se ingessit. Alia autem ratio est de Reo, cui periculum imminet, eo nolente. Si tamen Accusator ex obligatione accusarit, v. g. quia crimen reip. vel religioni directè perniciosum erat, qualis est hæresis, conspiratio contra Principem; tunc debet ejus damnum vera testificatione averti.

2. Posito præcepto Superioris, vel judicis; exceptis casibus mox dicendis. Nam omne præceptum justum obligat in conscientia, & bonum commune id exigit; alioquin enim crimina sæpiùs impunita manerent, & justitia non posset administrari, cum gravi reip. detrimento.

Porrò juxta multos testis legitimè interrogatur, ideòque tenetur testificari, quoties præcessit vel accusatio, vel denuntiatio, vel querela ab alio porrecta; nec ad hoc requiritur (licet à fortiori sufficiat) infamia delinquentis aut semi-probatio, aut indicia, sicut requiritur ut Reus ipse legitimè interrogetur. Quia bonum commune postulat ut judex habeat tunc jus interrogandi: nam alioqui nunquam

quam posset puniri crimen certum, cuius autor est occultus: & sic plurima crimina forent impunita, quod est contra bonum publicum. Plus autem requiritur, ut quis teneatur testari contra seipsum, quam contra alium extraneum; potestque facile haberi semi-probatio absque confessione Rei, quæ vix ac ne vix quidem habetur absque testimonio testis.

Resp. II. Etiam posito præcepto & Monitorio, non tenentur ex communi testari nec deferre. 1. Qui rem norunt ex Confessione Sacramentali. 2. Qui rem accepit sub secreto naturali, consilii vel auxilii petendi causâ, ut Advocatus, Theologus, Medicus, Obstetrix, Chirurgus, &c. Nam tunc est obligatio naturalis servandi secreti: alioqui peccatores à consilio petendo averterentur, unde desperatio & multa mala sequi possent; nec tunc est intentio iudicis ut reveles, cum bonum publicum & conservatio societatis civilis exigat secretum servari. Excipe nisi testificatio necessaria sit ad avertendum imminens grave damnum communitatis, vel privati innocentis; tunc enim teneris aperire secretum etiam iuratum, quod tunc non obligat, cum sit de re illicita. Nam quisque tenetur, saltem ex charitate, impedire grave damnum publicum, vel privatum innocentis, qui reo præferendus est. *Ita commun. cum S. Thom.* Alii autem qui delictum viderunt, vel ab aliis audierunt, & postea iurant non revelaturos, tenentur obedire

dire præcepto, etiamsi non agatur de damno aliorum avertendo: nam qui secluso juramento vel promissione tenentur revelare, ad huc tenentur non obstante juramento, quod tunc non obligat, cum sit de re illicita & contra jus Superioris. 3. Qui rem accepit à viris non fide dignis, quia hæc testificatio nullam in judicio faceret fidem. 4. Si scias alterum non peccasse mortaliter: nam mens iudicis est inquirere de delicto graviter culpabili. 5. Si ex tua testificatione tibi vel tuis immineat grave damnum, nisi bonum publicum eam exigat, vel nisi privatum damnum alienum impediendum tuo longè prævaleat; ita ut secundum regulas prudentiæ & charitatis tenearis illud subire: nam leges humanæ ordinariè non obligant cum gravi nocumento seu damno. 6. Pater, filius, maritus, uxor, fratres, sorores, consanguinei vel affines delinquentis usque ad secundum gradum iuxta aliquos, & iuxta plures usque ad quartum, ex c. *Si testes* 4. q. 3. referente Legem Jul. 4. ff. *de testib.* tum quia bonum commune requirit, ut conservetur pax, & vitentur odia ac dissensiones in familiis: tum quia ordinariè id fieri nequit sine gravi damno revelantis ob conjunctionem. Excipe semper crimina læsæ maiestatis, hæresis, veneficii, aliave quæ communitati grave damnum afferrent, nisi revelarentur.

An autem famuli ac domestici eximantur à testimonio ferendo contra Dominum, contro-

trovertitur. Sed in hoc standum est praxi fort
 contentiosi, in quò si illorum exceptio non
 admittatur, testari tenentur. 7. Quando per
 mandatum intenditur solum emendatio rei,
 vel satisfactio partis læsæ, qui novit crimen
 non debet illud aperire ante præmissam moni-
 tionem, nisi constet non profuturam; nam
 præceptum correptionis fraternæ tunc urget;
 & cum sit iuris naturalis ac divini, eius obliga-
 tionem tollere nequit præceptum humanum.
 Quòd si reus monitus respuit, & satisfecit,
 non licet eum denuntiare. Quia diffamaretur
 proximus sine iusta causa; nec Superior
 censetur velle tunc revelationem, cum iam
 eius intentioni satisfactum sit. Si verò iudex
 intendat punitionem, iuxta multos tenetur
 subditus reum patefacere etiam post eius e-
 mendationem: quia bonum commune id exi-
 git; alioqui enim crimina sæpe manerent im-
 punita, & sic in perniciem Reip. multiplicaren-
 tur. 8. Monitorium non obligat ad revela-
 tionem ipsum autorem criminis, nec coope-
 ratores; possunt tamen per censuras compelli
 ad satisfaciendum parti læsæ.

Not. Qui intra tempus in Monitorio præ-
 scriptum non revelavit, cum debuisset; pec-
 cavit mortaliter, & excommunicationem la-
 tam contrahit, teneturque quam primùm
 commodè poterit, revelare. *Est commun.* quia
 non cessat obligatio cessante termino, quando
 terminus non ad finiendam obligationem, sed
 ad eam

ad eam sollicitandam apponitur, quod hâc fit. Et talis adhuc manet in peccato inobedientiæ, & potest obedire præceptis: ergo tenetur.

Q. 2. Quando nam testis peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem?

Resp. In his casibus 1. Si affirmet ut verum id quod non certò novit. 2. Si dum testari tenetur, occultet se ne interrogetur. 3. Si iudici legitimè interroganti non obediat. 4. Si veritatem occultet c. 1. *de crim. fals.* 5. Si pro dicenda veritate pretium accipiat; non tamen pro labore itineris, impensis, vel lucro cessante. 6. Si falsum testetur, quod est grave scelus, ex Prov, 6. *Sex sunt quæ odit Dominus. . . . testem fallacem. & 21. Testis mendax peribit.* Præter perjurium peccat contra justitiam, & tenetur resarcire omnia damna inde secuta; imò & revocare testimonium cum pari suo damno, & periculo etiam vitæ, si accusatus de ea periclitetur, & retractatio putetur profutura. Quia per injuriam est causa efficax periculi & damni alterius; & in damno æquali melior est conditio innocentis, ejusque potius habenda ratio. Hinc etiam qui alium induxit ad falsum testimonium, tenetur ex justitia eum monere, ut illud revocet: quod si noluerit, tenetur qui induxit, rem totam aperire iudici, etiam cum periculo vitæ, si innocens illud subeat & spes sit retractationem profuturam; quia est causa injusta talis periculi & damni.

Porro